

**CÂTEVA ASPECTE VIZÂND ACTIVITATEA
DIRECȚIEI JUDEȚENE PENTRU CULTURĂ NEAMȚ
ÎN PERIOADA 2022 - primul sem. 2024**

Rocsana Josanu - Director executiv

Motto: "O Românie funcțională înseamnă o țară sigură, care oferă cetățenilor săi toate condițiile necesare pentru a duce un trai mai bun, în deplină siguranță și care își protejează identitatea, valorile, patrimoniul și resursele, precum și parametrii statului de drept." (Strategia Națională de Apărare a României pentru perioada 2020-2024)

Direcția Județeană pentru Cultură Neamț (în continuare "DJC Neamț") este singurul serviciu public deconcentrat al Ministerului Culturii ce exercită, la nivel județean, atribuțiile acestei autorități publice centrale. Atribuțiile sunt în număr de peste 100 și decurg din obiectul principal al activității instituției și anume protejarea patrimoniului cultural național, în general și al județului Neamț, în mod special.

În același timp, activitatea DJC Neamț se subordonează unuia din obiectivele naționale de securitate prevăzut în "Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024", document elaborat de Administrația Prezidențială din România. Acest obiectiv este: **"promovarea identității naționale, inclusiv prin prezervarea și valorificarea patrimoniului cultural și natural, precum și prin încurajarea responsabilă a domeniilor de excelență"**.

La mijlocul anului 2024, DJC Neamț continuă să culeagă roadele muncii desfășurate încă din anul 2015 de un colectiv restrâns (format în prezent din doar patru salariați) și în condițiile unei fluctuații de personal continue până în anul 2019. În paralel cu reorganizarea instituțională, personalul de specialitate a oferit permanent consiliere și sprijin autorităților publice locale, instituțiilor de profil, proprietarilor și administratorilor de bunuri de patrimoniu, pentru a cunoaște și a aplica în mod corect prevederile legislației în vigoare. Mai mult, prin activitățile instructiv - educative organizate în școli și muzee, în rândul copiilor și tinerilor au fost promovate elemente de patrimoniu cultural imaterial, mărci ale identității noastre culturale.

În domeniul protejării patrimoniului cultural național sub toate cele trei forme ale sale: imobil, mobil și imaterial, DJC Neamț a înregistrat, în perioada de referință 2022-prima jumătate 2024 rezultate notabile, pe care le prezint în continuare, succint.

A. PROTEJAREA MONUMENTELOR ISTORICE:

1. Obiectivul " Inventarierea și clasarea/declasarea monumentelor istorice"

- Prin Ordinul Ministrului Culturii emis cu nr. 3188/28.07.2022, a fost clasat în Lista Monumentelor Istorice imobilul situat în satul/com. Ghindăoani, str. Saivane, nr. 9, cu denumirea "Ansamblul Bisericii de lemn Sf. Nicolae", ce cuprinde "Biserica de lemn Sf. Nicolae" și "Turn"; procedura nu a putut fi finalizată prin publicarea documentului în Monitorul Oficial, întrucât parohia a contestat în instanță ordinul sus-menționat. La data de 01 august 2024, procesul este încă pe rol;

- În anul 2023, a fost întocmită și transmisă pentru avizare la Ministerul Culturii documentația de declasare a construcției C2 – cabană situată pe parcela cadastrală a monumentului istoric ”Cetatea Neamțului” din Târgu Neamț;
- În urma documentării, au fost transmise adrese către Institutul Național al Patrimoniului București pentru corectarea a patru erori existente în Lista Monumentelor Istorice din județul Neamț ce urmează a fi actualizată. Menționăm că acest document oficial este republicat la fiecare 5 ani, ultima variantă fiind în vigoare din anul 2015;
- Au fost întocmite și transmise către proprietari/administratori/titulari cu alte drepturi reale 2 obligații privind folosința monumentelor istorice iar alte 37 obligații au fost actualizate. Aceste documente sunt înscrise în cartea funciară a imobilelor și cuprind drepturi și obligații ale deținătorilor vizând întreținerea și protecția imobilelor clasate;
- Specialiștii din cadrul DJC Neamț au realizat fotografierea tuturor caselor monahale din ansamblul Mănăstirii Văratice. Scopul a fost identificarea vechilor locuințe ridicate pentru obștea mănăstirii care sunt înscrise în LMI sub denumirea generală de *Case monahale*, fără a cuprinde alte detalii utile: străzi, numere; în continuare, vom apela la specialiștii din cadrul INP București pentru a stabili care din aceste imobile fac parte din ansamblul înscris în Lista Monumentelor Istorice;
- În urma verificărilor efectuate în teren, au fost elaborate 17 Fișe Analitice Minimale de Evidență a monumentelor istorice.

2. Obiectivul ”Avizarea și inspecția / controlul intervențiilor asupra monumentelor istorice”

- Compartimentul Monumente Istorice și Arheologie a emis 454 avize favorabile pentru intervenții la monumente istorice de grupă valorică B, în zone de protecție ale monumentelor istorice, în zone construite protejate și în zone de interes arheologic; prin aceste avize au fost impuse condiții care au determinat efectuarea unor cercetări arheologice și în unele cazuri, descoperirea unor vestigii/complexe arheologice importante pentru completarea informațiilor istorice existente despre județul Neamț;
- 142 controale și verificări au fost efectuate la monumentele istorice din județ. Au fost vizate în special obiectivele aflate în curs de restaurare și cele aflate în stare de conservare precară;
- Reprezentanții instituției au participat la 16 recepții lucrări efectuate la monumente istorice: Monumentul Eroilor de la Valea Albă com. Războieni, Recepție lucrări reparații ”Poșta Centrală” P. Neamț; Recepție restaurare obiective Mănăstirea Sihăstria, Recepție restaurare obiective Mănăstirea Secu, Recepție amenajare Parc cu lacuri din Ans. Conacului Pașcanu com. Costișa, Grădinița G-ral Iliescu, azi Grădinița nr. 2 Roman, Recepție parțială lucrări de restaurare Biserica de lemn ”Buna Vestire” Poloboc, com. Rediu; Recepție lucrări reabilitare ”Palatul Episcopal” din cadrul Episcopiei Romanului; Recepție ”Muzeul Memorial Ion Creangă Humulești”, Recepție strămutare și restaurare ”Brânzăria lui David Creangă” din com. Pipirig, Recepție finală restaurare ”Hanul de la Șerbești”, com. Ștefan cel Mare, Recepție finală reparații ”Casă”, str. Al cel Bun nr. 8 din P. Neamț, Recepție finală lucrări de renovare și consolidare ”Biserica Adormirea Maicii Domnului Precista Mare” din P. Neamț, Recepții finale lucrări ”Biserica Sf. Ioan Botezătorul” și ”Biserica Schimbarea la Față” din cadrul Mănăstirii Văratice, Recepție finală restaurare Mănăstirea Tazlău.

3. Obiectivul ”Avizarea documentațiilor de urbanism”

- Au fost emise 7 avize favorabile pentru documentații elaborate la fazele plan urbanistic Zonal și de Detaliu. De asemenea, a fost oferită consiliere de specialitate pentru întocmirea a 10 documentații de actualizare a unor Planuri Urbanistice Generale, pentru comunele: Tașca, Bârgăuani, Farcașa, Piatra Șoimului, Sagna, Văleni, Farcașa, Ceahlău, Timișești, Săvinești;

4. Obiectivul "Acorduri scrise emise pentru intervenții la monumente istorice"

- Pe perioada analizată, au fost emise 63 acorduri scrise pentru lucrări de reparații și întreținere curentă la monumente istorice. Sunt lucrări necesare pentru întreținerea obiectivelor istorice și prevenirea producerii unor degradări care ar putea provoca distrugerii mari, costisitoare și uneori iremediabile la aceste imobile;

5. Obiectivul "Consultanta de specialitate acordata pentru protejarea monumentelor istorice"

- Nu se poate estima numărul proprietarilor/administratorilor de monumente istorice care au solicitat consultanță pe diverse probleme legate de protejarea acestora însă putem preciza că numărul a fost și este în creștere de la un an la altul. Acest fapt demonstrează că măsurile aplicate la nivelul instituției din anul 2015 și până în prezent produc efecte;
- Au fost transmise înștiințări către proprietarii unor monumente istorice aflate în stare de conservare nesatisfăcătoare cu privire la posibilitatea accesării din diverse surse ale fondurilor necesare pentru punerea în siguranță a acestora.

6. Obiectivul "Exercitarea dreptului de preemțiune"

- 12 monumente istorice din județul Neamț au făcut obiectul exercitării dreptului de preemțiune al Statului Român în cadrul procedurii de vânzare: "Jandarmeria, azi Centru Militar", mun. Piatra Neamț, "Casă", Mun. Piatra Neamț, str. Al cel Bun, nr. 3, Parte din monum. Ist. "Așezarea Cucuteni de la Ghelăiești – Dealul Nedeea", com. Bârgăuani, "Casă", mun. Roman, str. Ștefan cel Mare, nr. 213, Parte din monum. ist. "Situl arheologic de la Săbăoani, punct La Islaz", com. Săbăoani, "Jandarmeria, azi Centru Militar", mun. Piatra Neamț, "Vila Eliza", mun. P. Neamț, parte din "Situl Arheologic de la Poiana – Siliștea", com. Dulcești, parte din "Așezarea preistorică de la Bârgăuani – Dealul Coșăriei", com. Bârgăuani, parte din "Situl arheologic de la Izvoare – La Izvoare, com. Dumbrava Roșie", Parte din situl arheologic "Dealul Gabăra", com. Moldoveni; Parte din "Situl arheologic de la Bâra - Siliște", com. Bâra.

7. Obiectivul "Respectarea prevederilor legale privind protejarea si punerea in valoare a monumentelor istorice"

- Au fost efectuate peste o sută de vizite în teren pentru verificarea respectării obligațiilor legale de către proprietarii/administratorii de monumente si autoritățile administrației publice locale;
- Colaborarea cu autoritățile publice locale și centrale în activitatea de protecție a monumentelor istorice este o acțiune permanentă care nu se poate contabiliza. Ea constă în întâlniri, discuții telefonice sau corespondență prin e-mail și are scopul de a prescurta și eficientiza parcurgerea pașilor procedurali prevăzuți de legislație și aplicabili la nivelul DJC Neamț;
- În intervalul de referință, la nivel de instituție au fost gestionate 51 litigii născute din aplicarea legislației privind protejarea si punerea in valoare a monumentelor istorice. Litigiile au apărut în urma contestării unor sancțiuni contravenționale aplicate, contestării unui ordin de clasare a unui monument istoric, două încercări de împiedicare a demolării unor clădiri istorice neclasate, atacate în instanță și colaborării cu IPJ Neamț în interesul soluționării unor cauze penale în legătură cu monumentele istorice din județ, în urma constatării nerespectării avizelor emise de instituție.

8. Obiectivul "Protejarea patrimoniului tehnic si industrial"

- În anul 2022, DJC Neamț a identificat o serie de construcții industriale care au aparținut fostei fabrici de Hârtie și Mucava "Comuna din Paris" și a încercat să împiedice desființarea lor. Din cauza lipsei elaborării normelor de aplicare a Legii nr. 6 /2008, încadrarea juridică s-a făcut greșit și procedura a trebuit să fie anulată. Conducerea INP București a refuzat să trimită specialiști atestați în teren pentru evaluarea imobilului.

B. PROTECȚIA PATRIMONIULUI ARHEOLOGIC

1. Obiectivul ”Cercetarea si protejarea patrimoniului arheologic”

- La nivelul DJC Neamț au fost înregistrate în perioada de referință 200 autorizații emise de Comisia Națională de Arheologie din cadrul Ministerului Culturii pentru efectuarea unor supravegheri și cercetări în zone cu patrimoniu arheologic din județul Neamț. Multe din aceste autorizații au fost rezultatul condițiilor impuse prin avizele de specialitate emise de instituție;
- Pentru verificarea respectării condițiilor impuse, au fost primite la DJC Neamț 77 rapoarte de supraveghere/cercetare arheologică întocmite în urma realizării acestor investigații; În același sens, au fost transmise 63 înștiințări privind începerea lucrărilor la obiective care au primit avizul favorabil al instituției;
- Au fost efectuate 3 verificări în teren în cazul situațiilor în care au apărut zone cu potențial arheologic evidențiat întâmplător: Șantierul arheologic deschis în cadrul proiectului de restaurare a m.i. ”Spitalul Unificat” din mun. Roman; arheologul colaborator al instituției s-a deplasat în teren pe raza mun. P. Neamț, com. Gârcina, Bodești, Negrești, Trifești pentru a verifica potențialul arheologic al unor zone unde au fost descoperite întâmplător bunuri arheologice; În urma verificărilor în teren, arheologul colaborator al instituției a descoperit două situri arheologice noi; ele au fost perimetrare, s-au întocmit documentele necesare și au fost înscrise în Repertoriul Arheologic Național;
- Au fost emise 75 avize favorabil pentru exploatarea agregatelor minerale în temeiul Ordinului ANRS nr. 125/2011;
- Pentru vânzarea terenurilor în extravilan conform procedurii prevăzută în Legea nr. 17/2014 au fost emise 137 avize specifice. În mai multe cazuri, constatându-se că terenurile propuse pentru vânzare se află în perimetrul unor monumente istorice (situri arheologice), a fost parcursă procedura privind exercitarea dreptului de preempțiune a Statului Român;
- Au fost verificate 2353 înștiințări privind vânzarea unor terenuri situate în extravilanul localităților. Verificările au vizat localizarea terenurilor în raport cu perimetrele siturilor arheologice care au și statut de monument istoric;
- În cursul anului 2023, au fost efectuate 2 verificări ale șantierelor în care se fac cercetări arheologice sistematice: în com. Mărgineni pentru a verifica stadiul cercetărilor arheologice sistematice efectuate în situl ”Hoisești – La Curmătură”; în com. Dochia pentru a verifica rezultatele cercetării arheologice sistematice desfășurată în situl ”Vălenii Doamnei”;
- DJC Neamț monitorizează apariția unor situri noi în Repertoriul Arheologic Național și înștiințează autoritățile publice locale pentru instituirea regimului juridic de protecție asupra acestor zone. Astfel, în 24 de UAT-uri de pe raza județului Neamț au fost actualizate informațiile cuprinse în RAN: Bahna, Bârgăuani, Bîra, Crăcăoani, Dochia, Doljești, Făurei, Gârcina, Ghindăoani, Girov, Grumăzești, Icușești, Ion Creangă, Mărgineni, Roznov, Petricani, Români, Ruginoasa, Săbăoani, Săvinești, Secuieni, Tămășeni, Văleni, Vânători-Neamț.
- 54 de referate au fost întocmite de arheologul colaborator al instituției. Referatele vizează proiecte întocmite pentru exploatarea agregatelor minerale și investiții pentru care se emite autorizație de construire, în zone unde nu există PUG-uri actualizate și nu au fost efectuate studii specializate istorico-arheologice.
- În luna octombrie 2023, DJC Neamț în parteneriat cu Muzeul Universității ”Al. I. Cuza” din Iași și Asociația ”Super Tineri” ASYRIS din Târgu Frumos, a organizat evenimentul ” Patrimoniul Arheologic Recreativ-Cucuteni”, de promovare a cercetării arheologice sistematice efectuate în situl ”Hoisești – La Curmătură” din com. Mărgineni;

- În urma unor sesizări primite privind o serie de distrugerii care ar fi afectat situl arheologic "Lunca – Poiana Slatinii", arheologul colaborator al instituției s-a deplasat în teren pe raza comunei Vânători-Neamț pentru a verifica situația semnalată. Astfel, s-a descoperit regimul juridic de proprietate al terenului pe care se află situl și a fost înștiințat proprietarul acestuia cu privire la obligațiile impuse de lege pentru protejarea zonei.

C. PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL MOBIL

1. Obiectivul "Gestionarea descoperirilor intamplatoare de bunuri culturale"

- Un subiect mult dezbătut în spațiul public este cel legat de bunurile arheologice descoperite întâmplător pe raza județului Neamț în urma activităților realizate cu detectorul de metale. La nivelul anului 2022, la DJC Neamț au fost predate 1026 astfel de bunuri, unele din ele de valoare excepțională cum ar fi tezaurul de obiecte de podoabă de la Icușești și tezaurul de monede de argint și bronz descoperit la Valea Ursului. Menționez că, în urma refuzului manifestat de conducerea Complexului Muzeal Național Neamț de a primi bunurile, am purtat corespondență cu instituții de cercetare din toate județele Moldovei. Singura instituție care a acceptat și a primit în anul 2022 bunurile descoperite întâmplător din județul Neamț a fost Muzeul Județean Ștefan cel Mare din Vaslui.
- În prezent, situația s-a remediat astfel că, începând din a doua parte a anului 2023, aceste bunuri intră din nou în administrarea CMN Neamț. Pentru anul 2023, situația se prezintă astfel: 2137 bunuri arheologice au fost predate către DJC Neamț. Din acestea, 403 bunuri arheologice au intrat în patrimoniul Muzeului Județean Vaslui, 1637 au fost predate la Complexul Muzeal Național Neamț. În prima jumătate a anului 2024, au fost predate 710 bunuri arheologice descoperite întâmplător.

2. Obiectivul "Clasarea, gestionarea și monitorizarea stării de conservare și de securitate a bunurilor culturale mobile clasate sau susceptibile de a fi clasate"

- În județul Neamț, până în ultimii doi ani, singurele bunuri culturale mobile clasate în patrimoniu se află în administrarea Complexului Muzeal Național Neamț. Majoritatea sunt bunuri arheologice, istorico-documentare și artistice. În perioada analizată, 300 bunuri culturale mobile cu valoare arheologică și istorico-documentară (cărți rare) aflate în administrarea Bibliotecii Județene "G.T. Kirileanu" Neamț au fost clasate. Este rezultatul muncii depuse pe durata mai multor ani de personalul bibliotecii, cu sprijinul de specialitate al doamnei Elena Chiaburu, apreciat expert atestat MC în domeniul carte veche.
- Exportul bunurilor culturale mobile nu mai poate fi verificat în privința legalității în contextul integrării României în Uniunea Europeană și a deschiderii graniței de vest. Totuși, DJC Neamț a emis în perioada de referință un număr de 31 adeverințe de export pentru bunuri realizate de autori în viață, așa cum prevede Legea nr. 182/2000 la art. 94. De asemenea, a fost emis un certificat de export pentru bunurile culturale mobile care se încadrează în prevederile art. 3 din aceeași lege.

D. MUZEE/COLECȚII PUBLICE ȘI PRIVATE

1. Obiectivul "Acreditarea muzeelor"

- Conform prevederilor Anexei la O.M.C. nr. 2057/2007, "acreditarea reprezintă procedura specifică prin care se certifică faptul că muzeul sau colecția publică pentru care se solicită acreditarea desfășoară activitățile specifice îndeplinirii funcțiilor principale ale unui muzeu sau ale unei colecții publice, după caz, la un nivel cel puțin minimal, potrivit Legii

muzeelor și a colecțiilor publice nr. 311/2003, republicată. Funcționarea muzeelor și a colecțiilor publice, indiferent de forma de constituire, de proprietate și administrare a patrimoniului, este condiționată de acreditarea acestora”.

- Demersurile privind acreditarea muzeelor și colecțiilor publice din județul Neamț au fost inițiate de DJC Neamț din anul 2016. La acel moment, singurul muzeu acreditat din județ era Complexul Muzeal Județean Neamț, restul funcționând fără a îndeplini această condiție. În mare parte, este vorba de muzee și colecții aflate în proprietatea autorităților publice locale, însă există o serie de astfel de unități care se află în proprietate privată. Acreditarea reprezintă, în fapt, o creștere a gradului de protecție a bunurilor culturale existente în aceste unități, întrucât ea nu poate fi obținută decât dacă muzeul/colecția îndeplinește niște condiții privind depozitarea, asigurarea microclimatului necesar, inventarierea și paza bunurilor deținute.
- În intervalul 2022-prima jumătate 2024, specialistul din Compartimentul patrimoniul cultural național mobil și imaterial a efectuat 47 vizite în teren la muzee și colecții publice pentru a verifica starea de conservare a bunurilor culturale aflate în evidențele acestor entități. Întrucât majoritatea acestor muzee și colecții publice sunt neacreditate, consilierul din compartimentul de specialitate a informat proprietarii/administratorii cu privire la avantajele acestui demers, oferindu-le în același timp sprijin în vederea întocmirii documentațiilor prevăzute de lege. În urma acestor discuții, deja 3 unități și-au manifestat intenția de a se acredita: Muzeul V. Tofan Tazlău, Muzeul Zanea din Zănești, Muzeul Sătesc din com. Ceahlău.
- În anul 2023, la inițiativa d-lui Victor Tofan, a fost elaborată documentația pentru obținerea avizului prealabil de înființare a ”Muzeului Etnografic V. Tofan din com. Tazlău”. Documentația a fost analizată în Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor din cadrul Ministerului Culturii și a primit avizul favorabil. În aceeași perioadă, a început procesul de elaborare a documentației pentru obținerea avizului favorabil pentru ”Muzeul comunei Ceahlău”. Ea încă nu a fost finalizată;
- În anul 2024, în urma solicitării exprese transmisă de Instituția Prefectului – Județul Neamț, a fost efectuată o verificare detaliată a condițiilor de depozitare și a stării de conservare a bunurilor din colecția Muzeului Iulia Hălăucescu din com. Tarcău, mutate în depozitele CMN Neamț pe perioada în care clădirea muzeului este în curs de reabilitare.

E. IDENTIFICAREA ȘI PROMOVAREA ELEMENTELOR DE PATRIMONIUL CULTURAL IMATERIAL

1. Obiectivul ”Activități de identificare și protejare elemente de patrimoniu cultural imaterial”

- Deși cadrul legislativ existent este sărac în privința atribuțiilor vizând protejarea patrimoniului cultural imaterial, la nivelul DJC Neamț se organizează permanent activități de promovare a acestor elemente identitare care încă sunt prezente în viața comunităților. În general, aceste activități se adresează copiilor și tinerilor;
- În acest sens, în perioada analizată au fost încheiate 17 parteneriate între DJC Neamț și alte instituții iar consilierul din Compartimentul de specialitate a desfășurat ateliere de meșteșuguri. Astfel, în urma parteneriatelor încheiate cu Biblioteca Județeană G.T. Kirileanu, Biblioteca Comunei Hangu, Muzeul Comunei Ceahlău și Muzeul Universității Al. I. Cuza Iași, Liceul Victor Brauner P. Neamț, Liceul Gheorghe Cartianu P. Neamț, Școala nr. 3 P. Neamț, Școala nr. 2 P. Neamț, Muzeul comunei Ceahlău, Școala Gimnazială din com. Cordon; Școala Generală nr. 3 Piatra Neamț; Fundația ”Lucafașul” din P. Neamț, bibliotecii din comunele Cordon,

Sagna, Bîra și Negrești au fost organizate ateliere de confecționat mărtișoare și de încondeiat ouă;

- În anul 2023, la inițiativa consilierului din Comp. PCNMI, a fost stabilită o colaborare între DJC Neamț și un expert în domeniu, pentru înscrierea în patrimoniul UNESCO a ”Jocurilor și obiceiurilor de iarnă” specifice pentru jud. Neamț și celelalte județe din Moldova. Directorul instituției și consilierul pe specialitate au participat la o discuție online cu acest specialist pentru a stabili și demara procedura de întocmire a dosarului de candidatură a unor jocuri tradiționale prezente și în jud. Neamț (capra, ursul, arnăuții) în lista patrimoniului UNESCO. În vederea derulării procedurii de întocmire a dosarului specific, au fost întocmite adrese cu solicitare de colaborare cu instituții de cultură din județele Moldovei în care se mai practică încă aceste jocuri și obiceiuri.

2. Obiectivul ”Participare la programe si proiecte care promovează elementele patrimoniului cultural imaterial”

- Consilierul din Comp. PCNMI a participat la două conferințe organizate în Iași: în organizarea Centrului Județean de promovare a Culturii Tradiționale: conferința ”Patrimoniul Cultural Imaterial Românesc la UNESCO”; în organizarea Academiei Române, conferința ”Digitalizarea patrimoniului cultural imaterial”.
- De asemenea, la inițiativa consilierului din Comp. PCNMI au fost transmise 31 de adrese către primăria din jud. Neamț pentru a solicita date privind ansambluri/instituții ce promovează datini și obiceiuri de iarnă. În urma primirii răspunsurilor, a fost întocmită o situație centralizată cuprinzând denumirea ansamblurilor/formațiilor, numele și datele de contact ale persoanelor responsabile de aceste activități.

F. VENITURILE EXTRABUGETARE

- Bugetul DJC Neamț este compus din sursa A (venituri de la bugetul de Stat) și sursa E (venituri proprii, încasate exclusiv din contravaloarea avizelor emise de instituție pentru lucrări de construire/desființare în zone de protecție ale monumentelor istorice și Zone Construite Protejate). Aceste venituri pot fi cheltuite, conform legii, pentru activități desfășurate în domeniul din care provin, adică în interesul protejării monumentelor istorice.
- Din suma adunată în bugetul pe sursa E și ținând cont de suma maximă stabilită prin decizie a conducătorului instituției, ce poate fi acordată pentru fiecare intervenție (15.000 lei), între ianuarie 2022 și iunie 2024 au fost finanțate 14 activități în interesul protejării monumentelor istorice din județul Neamț, după cum urmează:
 1. Finanțare continuare cercetare arheologică derulată de Univ. ”Al. I. Cuza” Iași în situl ”Hoisești – La Curmătură” din com. Mărgineni în campaniile 2022 și 2023;
 2. Biserica de lemn Buna vestire Poloboc, com Rediu – finanțare materiale necesare pentru restaurare
 3. Finanțare cheltuieli organizare eveniment lansare volum Adrian Andrei Rusu ”Ștefan cel Mare și moldovenii din vremea sa”
 4. Finanțare materiale promoționale simpozion ALZIAR organizat la Târgu Neamț în oct 2022
 5. Mrea Tarcău – finanțare lucrări montare instalație încălzire în biserica mănăstirii
 6. Biserica de lemn ”Sf. Arhangheli” Galu, com. Poiana Teiului – finanțare achiziția unei părți din dranița necesară înlocuirii învelitorii bisericii.
 7. ”Biserica Sf. Gheorghe” din com. Ștefan cel Mare - lucrări de reparații la instalația electrică și iluminat exterior la m.i.;

8. "Turn clopotniță" din "Ansamblul Bisericii Sf. Nicolae" sat Chirițeni, com. Hangu - lucrări de reparații și întreținere;
 9. "Turn clopotniță" din "Ansamblul Schitului Pocrov", com. Vânători-Neamț - lucrări urgente de consolidare și reparații;
 10. "Biserica Sfânta Treime" din ansamblul "Fosta Mănăstire Doljești", com. Doljești – lucrări de reparații;
 11. Biserica de lemn "Cuvioasa Paraschiva" din com. Farcașa – lucrări de reparații la turnul clopotniță și la împrejmuire;
 12. Fosta Mănăstire "Peste Vale", cartier Văleni, P. Neamț – lucrări de reparații la învelitoare biserică și turn clopotniță;
 13. Biserica "Duminica Tuturor Sfinților", sat Miron Costin, com. Trifești – lucrări de reparații și refacere a zonelor autodemolate din împrejmuirea monumentului istoric;
 14. Șantierul arheologic sistematic din situl "Hoisești – La Curmătură" – lucrări de continuare a cercetărilor arheologice începute în anul 2021.
- DJC Neamț a fost partener în organizarea simpozionului internațional "Monumentul – tradiție și viitor", ediția a XXIV-a, ce s-a desfășurat în perioada 6-8 octombrie 2023 la Iași. În cadrul evenimentului, a fost prevăzută o vizită de documentare în teren pe raza județelor Iași și Neamț. Din județul Neamț au fost vizate 7 monumente istorice, printre care 5 mănăstiri: Războieni, Tazlău, Bisericani, Pângărați, Bistrița;
 - De asemenea, DJC Neamț a participat la organizarea, în orașul Târgu Neamț, a simpozionului național "Orașele de ieri, orașele de azi; rolul monumentelor istorice în dezvoltarea acestora". Manifestarea s-a desfășurat sub tutela Asociației Localităților și Zonelor Istorice și de Artă din România – ALZIAR.

G. MODIFICAREA CADRULUI LEGISLATIV

- Pentru îmbunătățirea cadrului legislativ în vigoare de protejare a patrimoniului cultural național, conducerea DJC Neamț a formulat și înaintat Ministerului Culturii o serie de observații referitoare la proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Strategiei Naționale privind protejarea monumentelor istorice 2022-2032, ce s-a aflat în consultare publică pe site-ul www.cultura.ro.
- De asemenea, în cadrul unei întâlniri a direcțiilor județene pentru cultură organizată la Sibiu (la care a participat și directorul instituției), au fost purtate discuții cu privire la proiectul Codului Patrimoniului Cultural, aflat într-o perioadă în dezbateri publice pe site-ul Ministerului Culturii. În urma discuțiilor purtate, au fost formulate propuneri de modificare care au fost aduse ulterior la cunoștința Ministerului de resort, sub forma unui punct de vedere comun al serviciilor sale publice deconcentrate.

În concluzie, apreciez că activitatea Direcției Județene pentru Cultură Neamț desfășurată în perioada 2022-prima jumătate 2024 a reușit să îndeplinească obiectivele din programul de guvernare, în condițiile de austeritate în care instituția activează deja de mulți ani: personal redus, buget mic, atribuții multiple și o mare responsabilitate – protejarea identității românești. Funcționăm în continuare cu 4 salariați ale căror salarii se află la limita de jos a salarizării bugetare și din fericire în ultimii 5 ani nu am mai avut oscilații de personal. Ne specializăm în fiecare zi la locul de muncă, întrucât nici până în prezent Ministerul Culturii nu a creat proceduri unitare în domeniul protejării patrimoniului cultural.

Investițiile pe care reușim totuși să le facem pentru a ne desfășura în condiții bune activitatea au ca sursă de finanțare bugetul de venituri proprii, în care intră o singură taxă: 3 lei/mp pentru avizarea

lucrărilor de construire în zone de protecție ale monumentelor istoric și Zone Construite Protejate. Din acești bani ne permitem să susținem financiar proprietari/administratori de monumente istorice pentru a le conserva și proteja și tot din acești bani investim în sediu, aparatură, consumabile de birou, comunicare ș.a. pentru a crea condiții optime de muncă salariaților și a oferi astfel servicii rapide și de bună calitate beneficiarilor noștri.

Direcțiile Județene pentru Cultură au fost nominalizate printre instituțiile propuse pentru descentralizare în prima variantă a Ordonanței privind reducerea cheltuielilor bugetare. Dacă s-ar fi aprobat actul normativ în această formă, am fi ajuns la situația absurdă de a fi subordonați unei autorități publice locale proprietară de bunuri de patrimoniu cultural imobil și mobil, pe care ar fi trebuit, conform atribuțiilor legale, să o monitorizăm, controlăm și, eventual, sancționăm. Nu putem să nu remarcăm faptul că, pe lângă profesioniștii din domeniu, ONG-uri, Ministerul Culturii, INP București, am avut alături societatea civilă, care s-a manifestat împotriva acestei idei și a demonstrat că înțelege și susține rolul Direcțiilor pentru Cultură în protejarea patrimoniului cultural, precum și necesitatea ca aceste instituții să rămână cu subordonare centrală.

Dacă este să fac un rezumat al multiplelor probleme cu care se confruntă instituția în momentul de față, acestea ar fi:

- Schemă de personal insuficientă;
- Salarizare nemotivantă;
- Lipsa procedurilor unitare de lucru la nivel național ce lasă loc la diverse interpretări legislative;
- Lipsa pârgurilor legale eficiente pentru sancționarea agresiunilor asupra patrimoniului cultural: pedepse mici pentru comiterea de infracțiuni
- Tergiversarea actualizării legislației în domeniu (întârzierea publicării Codului Patrimoniului Cultural);
- Autoritate redusă a instituției în relația cu beneficiarii și cu alte instituții județene cu atribuții de verificare și control al respectării aplicării legislației specifice domeniului de activitate;
- Lipsa adoptării unor politici publice, la nivel local și central, pentru sprijinirea proprietarilor în vederea efectuării întreținerii monumentelor istorice (în condițiile în care costurile cu proiectarea și execuția, cu materiale compatibile celor din care au fost edificate monumentele istorice, sunt mult mai ridicate decât în cazul celorlalte construcții). Luăm ca exemplu două ansambluri de monumente istorice mari ce constituie, în același timp, cele mai mari comunități monahale din estul Europei: Mănăstirile Agapia și Văratec. Fiecare din acest ansamblu este compus din mai mult de 100 monumente istorice, ce trebuie întreținute cu respectarea legislației în vigoare, cu materiale și tehnici compatibile, în baza unor studii de specialitate. Lipsa fondurilor, costurile mari de proiectare și materialele scumpe dar și numărul extrem de redus al meseriașilor specializați în lucrări pe monumente istorice au condus la efectuarea unor intervenții nepotrivite, cu materiale noi, ce modifică substanța și aspectul acestor construcții;
- Lipsa unor prevederi legale pentru a împiedica distrugerea continuă și progresivă a unor clădiri de patrimoniu aflate în proprietatea unor persoane fizice cu domiciliul în străinătate. Din păcate, prin *Legea nr. 10/2001 privind retrocedarea unor imobile preluat abuziv de Stat în perioada 6*

martie 1945 – 22 decembrie 1989 a produs mai mult rău decât bine clădirilor de patrimoniu din România. Motivația este aceea că prin reitorcedarea acestor imobile valoroase nu au fost prevăzute în sarcina noilor proprietari privind protejarea și întreținerea. Astfel, în prezent suntem în situația de a nu avea nici o pârghie legală pentru a împiedica autodistrugerea acestor clădiri ale căror proprietari sunt în străinătate, pe care în multe cazuri nu îi putem identifica. Dacă reușim să o facem, avem surpriza să constatăm că ei nu manifestă nici un interes pentru protejarea proprietății moștenite și nu îi afectează deloc sancțiunile contravenționale aplicate. Singura variantă oferită de lege și care ar putea avea efecte pentru salvarea acestor imobile este exproprierea pentru cauză de utilitate publică. Este o procedură greoaie și de lungă durată pe care o putem parcurge doar împreună cu autoritățile publice locale. Până în prezent, însă, nu am găsit nicăieri disponibilitatea de a începe un astfel de demers ce ar putea – indiscutabil - descuraja atitudinea proprietarilor de menținere în abandon a acestor clădiri. Într-o astfel de situație se află monumentele istorice din județul Neamț: *Fostul Casino* din com. Bălțătești, *Casa entomologului "Aristide Caradja"* din com. Grumăzești, *Tribunal Județean*, *azi casă* și *Casa Corbu* din mun. P. Neamț. Un monument ce se afla pe această listă a primit, din anul 2023, un nou proprietar care este interesat să-l reabiliteze și elaborează proiectul de restaurare – *Conacul Bogdan* din com. Gâdiniți.

Aduc mulțumirile mele speciale colectivului DJC Neamț, fără de care toate aceste rezultate nu ar fi fost posibile: colegelor mele, Doamnele Mădălina-Georgiana Mariuțac – consilier Patrimoniu Mobil și Imaterial, Viorica Nistor – consilier Monumente Istorice și Arheologie, Elena Grigoriță – Inspector Compartimentul Administrativ; Doamnei Daniela Bîndilă – Economist, colaborator al instituției pentru domeniul Financiar-Contabilitate.

